

# **Звіт про громадське обговорення проєкту стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності С7 Журналістика**

**1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:**  
Міністерство освіти і науки України.

**2. Зміст питання або назва проєкту документу, що виносилися на обговорення:**

Проєкт стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності *С7 Журналістика* (далі – проєкт Стандарту).

Розроблення стандартів передбачено статтею 10 Закону України «Про вищу освіту».

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до [Національної рамки кваліфікацій](#) і використовуються для визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

Громадське обговорення проведено у формі електронних консультацій. Проєкт Стандарту було розміщено 6 квітня 2026 року на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України за посиланням:

<https://mon.gov.ua/news/mon-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-standartu-vyshchoi-osvity-vyshchoi-osvity-pershoho-bakalavrskoho-rivnia-zi-spetsialnosti-c7-zhurnalistyka>

Зауваження та пропозиції до проєкту Стандарту приймалися до 20 квітня 2026 року на електронну адресу: [standards.vo@mon.gov.ua](mailto:standards.vo@mon.gov.ua)

**3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні:**

Впродовж встановленого для обговорення з громадськістю терміну надіслано зауваження та пропозиції від:

Департаменту мистецтв та креативних індустрій МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ;

НСТУ;

Ради із забезпечення якості вищої освіти факультету іноземної філології та соціальних комунікацій Сумського державного університету;

Лариса ЯКУБЕНКО голова ЕРР Сумського державного університету;

Кафедра журналістики, реклами та PR-технологій Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького;

Юрій Фінклер;

Професійна спілка працівників культури України;

Валерій ДРЕШПАК професор кафедри журналістики Університету митної справи та фінансів;

Харченко НУБіП;

Запорізький національний університет Факультет журналістики;

Роман ШУЛИК в.о. завідувача кафедри журналістики Національного університету “Острозька академія” гарант освітньої програми “Журналістика”;

**Лариса МАСІМОВА**, в. о. завідувача кафедри видавничої справи та редагування Навчально-наукового видавничо-поліграфічного інституту;

**Лідія Снігарчук**, д. н. із соц. комунікацій, проф., заступниця генерального директора з наукової роботи ЛННБ України імені В. Стефаника, професор кафедри журналістики та ЗМК НУ «Львівська Політехніка»;

**Копилова Лариса Анатоліївна** кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики ХНУ імені В. Н. Каразіна;

**Оксана КИРИЛОВА** деканеса факультету систем і засобів масової комунікації Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

**Наталія Шульська**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальних комунікацій Волинського національного університету імені Лесі Українки;

**Бородіна Наталія Анатоліївна**, д.т.н. зі спеціальності «Цивільний захист», доцента кафедри охорони праці, цивільної та промислової безпеки КПП ім. Ігоря Сікорського;

**Здобувачі освіти** Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського.

#### **4. Інформація про пропозиції, що надійшли до Міністерства освіти і науки України за результатами обговорення.**

##### **Пропозиції:**

**Департаменту мистецтв та креативних індустрій МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ**

Пропонуємо залучити до роботи з удосконалення проекту стандарту вищої освіти освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «С7 Журналістика» розробників Професійного стандарту «Журналіст», внесеного до Реєстру кваліфікацій Національного агентства кваліфікацій (доступний за посиланням: [https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/719-zatverdzenij\\_profesijnij\\_standart.pdf](https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/719-zatverdzenij_profesijnij_standart.pdf)).

Контактна особа від АТ «НСТУ» – Вікторія Сидоренко, директор з управління персоналом (+38 (097) 389-14-92, [v.sydorenko@suspilne.media](mailto:v.sydorenko@suspilne.media)).

##### **НСТУ**

1. Пропонуємо викласти графу «Працевлаштування випускників» розділу II «Загальна характеристика» в такій редакції: «Працевлаштування на посадах, що потребують освітнього ступеня бакалавра у медіа та інформаційно-аналітичних центрах».

Звертаємо вашу увагу на те, що посади, які пропонує чинна редакція вказаної графи, зокрема посада «прес-секретар» у пресслужбах та посада

«рекламіст», належать до інших груп Класифікатора професій (ДК 003:2010) і не є журналістськими. Посада «продюсер» також не входить до групи журналістських професій та потребує окремої професійної підготовки.

2. У чинній редакції графи «Професійна(і) кваліфікація(ї)» розділу II «Загальна характеристика» зазначено «Не регламентується», що жодним чином не враховує Професійного стандарту «Журналіст».

Пропонуємо викласти згадану графу в такій редакції: «Освітня програма може передбачати присвоєння таких часткових професійних кваліфікацій 5 рівня Національної рамки кваліфікацій (НРК) згідно з Професійним стандартом 2 «Журналіст»: кореспондент, фотокореспондент, оглядач, редактор випусковий.

Присвоєння повної професійної кваліфікації «Журналіст» (7 рівень НРК) та часткової професійної кваліфікації «Редактор» (7 рівень НРК) здійснюється за результатами підготовки на другому (магістерському) рівні вищої освіти».

Розділ III Професійного стандарту «Журналіст» «Здобуття професійної кваліфікації та професійний розвиток» прямо встановлює, що повна професійна кваліфікація «Журналіст» (7 рівень НРК) присвоюється за підготовки на магістерському рівні вищої освіти за спеціальністю «Журналістика», тоді як часткові професійні кваліфікації 5 рівня НРК (кореспондент, фотокореспондент, оглядач, редактор випусковий) – на бакалаврському рівні. Відсутність такого співвідношення в Проєкті освітнього стандарту, на нашу думку, унеможлиблює інтеграцію формальної освіти з неформальною, не враховує наявність кваліфікаційних центрів із повноваженнями визнавати / присвоювати відповідні професійні кваліфікації та, як наслідок, послаблює професійний статус випускників порівняно з успішними здобувачами кваліфікаційних центрів.

3. Чинне формулювання абзацу «Включення» розділу V «Опис предметної області» є надмірно широким і допускає включення програм із видавничої справи та редагування, що не пов'язані із журналістикою. Тому пропонуємо конкретизувати вказаний абзац та викласти його в такій редакції:

«Включення: до спеціальності зараховують освітні програми, спрямовані на підготовку фахівців відповідно до Професійного стандарту «Журналіст» та освітні програми з редагування медіапродукту, редакторського опрацювання журналістських матеріалів».

4. Спеціальні компетентності в розділі VII «Перелік обов'язкових компетентностей випускника» пропонуємо доповнити новими компетентностями, що відповідають трудовим функціям Професійного стандарту «Журналіст», а саме: «Здатність шукати, вивчати, збирати дані, оцінювати й аналізувати зібрану інформацію. Здатність створювати журналістські матеріали всіх сучасних форматів. Здатність редагувати журналістські матеріали відповідно до платформи й формату. Здатність проводити інтерв'ю та брати коментарі в прямому ефірі для відео- й аудіозапису.

Здатність застосовувати технології штучного інтелекту в журналістській діяльності з дотриманням журналістських стандартів та принципів відповідального й прозорого використання технологій.

Здатність надавати першу домедичну допомогу.».

5. У розділі VII «Перелік обов'язкових компетентностей випускника» спеціальну компетентність СК11 пропонуємо виключити.

Здатність ефективно просувати інформаційний продукт на різних платформах не належить до компетентностей журналістів, функції просування контенту не є журналістськими.

6. Преглянути формулювання СК16. У чинній редакції компетентність «Здатність вирішувати специфічні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції...» за змістом є радше загальною, а не спеціальною та частково дублює ЗК06. Крім того, вона не уточнює, про які «специфічні проблеми» йдеться. Пропонуємо перенести її до загальних компетентностей та переформулювати з урахуванням ЗК07. У тексті розділу VII «Перелік обов'язкових компетентностей випускника» наведено сімнадцять спеціальних компетентностей (СК01–СК17), а в Матриці відповідності компетентностей дескрипторам НРК їх вісімнадцять (СК01–

СК18). При цьому формулювання СК16 у згаданій матриці («Здатність використовувати усно та письмово іноземну мову у професійній діяльності») не збігається з формулюванням СК16 в основному тексті Проекту освітнього стандарту та дублює ЗК02.

8. В абзаці щодо типових програм Пояснювальної записки пропонуємо виключити з прикладів таких програм програми, основний зміст яких стосується зв'язків з громадськістю, рекламної комунікації, медіапродюсування.

Освітні програми у сферах зв'язків з громадськістю, реклами, маркетингу та продюсування мають реалізовуватися в межах інших спеціальностей відповідно до окремих професійних кваліфікацій.

9. У переліку первинних посад за Класифікатором професій (ДК 003:2010) Пояснювальної записки виключити з переліку посад такі позиції: «прес-секретар», «продюсер», «начальник відділу (з реклами, зв'язків з громадськістю)», «менеджер (управитель) із зв'язків з громадськістю», «менеджер (управитель) з реклами», «рекламіст», «редактор з рекламування фільмів», «автор промов (спічрайтер)», «автор текстів (копірайтер)» тощо.

Варто залишити в переліку виключно такі позиції: «2451.2 Ведучий програми»; «2451.2 Журналіст»; «2451.2 Коментатор»; «2451.2 Кореспондент»; «2451.2 Оглядач»; «2451.2 Редактор»; «2451.2 Редактор випусковий»; «2451.2 Член головної редакції»; «2451.2 Член колегії (редакційної)»; «3131 Фотокореспондент».

**Ради із забезпечення якості вищої освіти факультету іноземної філології та соціальних комунікацій** Сумського державного університету

#### **Розділ IV**

Визначено мінімум 10 кредитів ЄКТС на практичну підготовку, з яких не менше 6 – на підприємствах, в установах, організаціях. Для професійно-орієнтованої спеціальності «Журналістика» цей обсяг (близько 4 % від загального обсягу у 240 кредитів) виглядає мінімалістичним. Пропозиція: розглянути можливість збільшення обов'язкової практики до 15 кредитів для посилення прикладних навичок випускників (умовно – три практики по 5 кредитів).

#### **Розділ V**

**Об'єкт (об'єкти) вивчення та/або діяльності.** Пропонуємо викласти в такій редакції: журналістика як соціальний інститут і вид соціокомунікаційної діяльності в усіх формах, проявах і сферах медіадіяльності; етичні норми та професійні стандарти у сфері журналістики, інформаційної безпеки та різних форм медіадіяльності; функції журналістики та медіакомунікаційні процеси в сучасному інформаційному суспільстві, включаючи створення, обробку, верифікацію, передачу та управління інформаційним контентом; методи протидії дезінформації, захист інформаційного простору, медіаграмотність та етика роботи з чутливим контентом; типологія, структура і функції сучасних медіа, зокрема конвергентних та мультиплатформних систем; усі види редагування; зв'язки з громадськістю (PR) та рекламна комунікація як складники стратегічних комунікацій.

**Теоретичний зміст предметної області.** Пропонуємо викласти в такій редакції: теорії масової комунікації, журналістики, зв'язків із громадськістю та реклами; концепції свободи слова, медіакратії та інформаційного суспільства; закономірності підготовки та поширення новин, репортажів, коментарів, аналітичних та мультимедійних продуктів, що становлять суспільний інтерес; теорії інформаційної

безпеки та соціальної стійкості; етичні імперативи та правові засади регулювання медіапростору; теорії медіаефектів, формування та моніторингу громадської думки; теорії конвергенції, медіаекономіки, управління цифровими платформами та алгоритмічної дистрибуції контенту.

**Методи, методики та технології.** Пропонуємо викласти в такій редакції: методи, методики й технології збирання, верифікації та опрацювання інформації, робота з відкритими даними для формулювання та змісту журналістських матеріалів різних жанрів і форм, їх поширення; технології літературного, технічного та візуального редагування; технології виробництва та дистрибуції медіапродукту в цифрових середовищах; технології зв'язків із громадськістю (PR) та рекламної комунікації; методики медіааналітики, аналізу аудиторії та оцінки ефективності масових комунікацій, виявлення дезінформації та маніпулятивних технік; технології безпечної діяльності журналіста.

**Інструменти та обладнання.** Пропонуємо викласти в такій редакції: обладнання та програмне забезпечення для виготовлення та поширення інформаційного продукту для різних комунікаційних каналів і медіаплатформ, системи управління контентом, архівні та бібліотечні фонди.

**Включення.** Пропонуємо викласти в такій редакції: до спеціальності належать освітні програми, фокусом яких є журналістика, видавнича справа та редагування, зв'язки з громадськістю, рекламна комунікація, підготовка та стратегічне опрацювання контенту для традиційних і цифрових медіа, мультимедійних видань та комунікаційних платформ, медіапродюсування, медіакомунікації, медіааналітика, контент-маркетинг та інші ключові напрями функціонування медіагалузі.

## **Розділ VII**

Пропонуємо викласти в такій редакції ЗК06: Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних, культурницьких концепцій і структур, глобальних подій та цілей сталого розвитку, захищати незалежність та територіальну цілісність України та здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції.

Викласти в такій редакції ЗК07. Здатність діяти творчо, ініціативно та наполегливо при вирішенні проблем, критично мислити, діяти у співпраці, планувати та керувати проєктами, які мають матеріальну чи духовну цінність.

Викласти в такій редакції ЗК08: Здатність застосовувати базові аналітичні й кількісні методи, технології природничих і гуманітарних наук у професійній діяльності.

Викласти в такій редакції ЗК08: Здатність функціонувати в мультикультурному та мультілінгвальному середовищі, демонструючи розуміння та повагу до різних форм культурного й творчого вираження, а також здатність розробляти та реалізовувати власні ідеї у професійній діяльності з урахуванням соціального контексту та власної ролі в суспільстві.

Викласти в такій редакції СК01. Здатність застосовувати концептуальні наукові та практичні знання з теорії та історії журналістики і соціальних комунікацій, теорії та історії видавничої справи, зв'язків із громадськістю, рекламної комунікації у професійній діяльності.

Викласти в такій редакції СК02. Здатність застосовувати базові знання із суспільних, гуманітарних та природничих наук у професійній діяльності.

Видається не зовсім зрозумілим зміст СК04: Здатність до критичного осмислення теорій, концепцій, принципів, методів і понять у сфері журналістики і медіадіяльності та навчання. Із чим пов'язане словосполучення «та навчання»?

Є певне дублювання змісту: СК06 (проекти) і СК12 (вирішення задач). СК06. Здатність брати участь у командній роботі, управляти складною технічною та професійною діяльністю і проєктами у сфері медіа та соціальних комунікацій. СК12. Здатність вирішувати складні спеціалізовані завдання та практичні фахові проблеми, виявляючи професійну майстерність та інноваційність.

Є певне дублювання змісту в СК14 і СК15 (саморозвиток). СК14. Здатність до професійного самовдосконалення та управління фаховим розвитком окремих осіб і груп. СК15. Здатність продовжувати навчання зі значним ступенем автономії.

Зазначено 17 спеціальних компетентностей (від СК01 до СК17). Однак у «Матриці відповідності» (розділ XII) з'являється СК18 (Здатність до провадження безпечної медіадіяльності).

Викласти в такій редакції: СК09. Здатність забезпечувати доступність медіапродуктів за допомогою традиційних і новітніх інформаційних технологій, створювати інклюзивний медіаконтент.

У матриці СК16 сформульована як «Здатність використовувати іноземну мову...», тоді як у розділі VII під цим номером ідеться про європейську інтеграцію. Пропонуємо синхронізувати ці розділи.

Викласти в такій редакції СК 17. Здатність ідентифікувати, оцінювати та мінімізувати ризики, пов'язані з професійною діяльністю в умовах криз, збройних конфліктів, надзвичайних ситуацій та цифрових загроз.

#### **Додати спеціальні компетентності:**

СК19. Здатність застосовувати методики фактчекінгу, інструменти верифікації контенту та технології протидії дезінформації для захисту інформаційного простору.

СК20. Здатність аналізувати принципи роботи алгоритмів соціальних мереж та платформ дистрибуції для стратегічного управління охопленням та залученням аудиторії.

#### **Розділ IX.**

##### **Вимоги до кваліфікаційної роботи. Просимо викласти в такій редакції:**

Кваліфікаційна робота передбачає самостійне або у складі групи розв'язання складної спеціалізованої задачі чи практичної проблеми у формі проєкту у сфері журналістики, соціальних комунікацій, видавничої справи та редагування, зв'язків із громадськістю, рекламної комунікації, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Робота може бути представлена як завершений інформаційний продукт (практичний проєкт), виконаний здобувачем індивідуально або у складі творчої групи, що передбачає здатність управляти професійними проєктами та нести відповідальність за спільний результат.

Об'єктами кваліфікаційної роботи можуть бути: інформаційний контент для різних медіаплатформ: друковані видання (газети, журнали, книги, альманахи), аудіовізуальні твори (радіо- та телепередачі, серії відео- та аудіосюжетів, документалістика), цифрові медіапродукти (сайти, бази даних, мультимедійні лонгриди, подкасти), серії фотопублікацій тощо; добірки авторських журналістських

матеріалів різних жанрів; концепції медіа- та інформаційного продукту: обґрунтування моделі видання, платформи, макети та сценарії інформаційної акції; стратегії рекламних та PR-акцій тощо.

Кваліфікаційна робота повинна мати практичну спрямованість, бути результатом самостійного пошуку, демонструвати базові знання та здатність їх застосовувати на практиці.

Кожна робота обов'язково складається з пояснювальної записки (теоретико-практичного обґрунтування, опису тощо) та практичної частини. Пояснювальна записка може демонструвати:

- збір, інтерпретацію та аналіз емпіричного матеріалу із використанням сучасних цифрових технологій;
- обґрунтування відповідності інформаційного продукту професійним стандартам та етичним нормам;
- обґрунтування спеціалізованої задачі або практичної проблеми, яка вирішується у кваліфікаційній роботі;
- специфікацію аудиторії, стратегію просування інформаційного продукту на різних платформах тощо;
- формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти обраної теми.

Кваліфікаційна робота не повинна порушувати вимоги до академічної доброчесності, визначені Законом України «Про академічну доброчесність».

Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному вебсайті закладу вищої освіти чи його підрозділу або в репозитарії закладу вищої освіти.

Атестація завершується публічним захистом із презентацією кваліфікаційної роботи, під час якого здобувач має продемонструвати здатність аргументовано доносити ідеї та рішення до фахівців і нефаківців.

Оприлюднення кваліфікаційних робіт, що містять інформацію з обмеженим доступом, слід здійснювати відповідно до вимог законодавства.

**Лариса ЯКУБЕНКО** голова ЕРР Сумського державного університету;

Наказом від 22.01.2025 № 84 АТ «Національна суспільна телерадіокомпанія України» як розробник затвердила професійний стандарт «Журналіст» за групою професій: журналіст, кореспондент, фотокореспондент, оглядач, редактор випусковий, редактор. Професійний стандарт розроблено й затверджено відповідно до вимог статті 42 Кодексу законів про працю України на підставі висновку Національного агентства кваліфікацій (рішення Агентства від 20.01.2025 № 1) та висновку Професійної спілки працівників культури України (від 30.12.2024 № 02-340).

Професійний стандарт «Журналіст» діє вже понад рік. Заклади вищої освіти, що готують фахівців за спеціальністю С7 Журналістика, під час оновлення чи розроблення освітньо-професійних програм (ОПП) упроваджують розділи:

- «Компетентності, визначені професійним стандартом»;
- «Результати навчання, визначені професійним стандартом»;
- «Процедури присвоєння професійних кваліфікацій».

У разі відсутності таких розділів заклади мають обґрунтувати, чому за певною ОПП професійна кваліфікація не присвоюватиметься.

Проте представлений на обговорення проєкт Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності С7 Журналістика (галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини) не відображає положень професійного стандарту. Зокрема, ідеться про компетентності, знання, уміння та навички, необхідні фахівцям для виконання конкретних трудових функцій та мету діяльності за професією.

Експертна рада роботодавців (ЕРР) зі спеціальності С7 (061) «Журналістика» Сумського державного університету ЗВЕРТАЄ УВАГУ розробників Стандарту вищої освіти на необхідність кореляції положень освітнього стандарту з професійним. Такий підхід забезпечить підготовку медіафахівців, чиї навички максимально відповідатимуть реальним запитам галузі.

**Кафедра журналістики, реклами та PR-технологій Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького**

**1. Щодо загальної компетентності ЗК03.** Становить сумнів доцільність використання в стандарті загальної компетентності «Здатність застосовувати знання та методи математики, природничих наук, інженерії та технологій у професійній діяльності», з огляду на її увідповіднення з предметною сферою журналістики. У такому формулюванні вона має надто широкий і переважно STEM-орієнтований характер, що ускладнює її практичну реалізацію в межах освітніх компонентів.

Уважаємо за доцільне:

- уточнити формулювання компетентності, зважаючи на специфіку журналістики (зокрема через акцент на аналізі даних, цифрових технологіях, медіаінструментах);
- замінити її на компетентність, пов'язану з цифровими та аналітичними навичками у сфері медіа;
- інтегрувати зазначені елементи до складу фахових компетентностей.

**2. Щодо дублювання компетентностей ЗК02 і СК16.** У проєкті наявне змістове дублювання між:

ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною, зокрема англійською, мовою усно і письмово, зокрема при обговоренні теоретичних питань і предметної області спеціальності, проблем та результатів очікуваної професійної діяльності. Для осіб з порушеннями зору, слуху, мовлення відповідні вимоги застосовуються з урахуванням можливостей таких осіб.

СК16. Здатність використовувати усно та письмово іноземну мову у професійній діяльності.

Для уникнення змістової надлишковості пропонуємо:

- чітко розмежувати рівні цих компетентностей (загальний і професійно орієнтований);
- об'єднати їх у межах однієї узгодженої компетентності;
- уточнити зміст СК16, зосередивши її на професійній комунікації у сфері медіа.

**3. Щодо пункту XI (професійні стандарти).** У проєкті, у п. 11, зазначено, що нині відсутні професійні стандарти. Це суперечить фактичному стану. На сьогодні чинні такі документи:

- Журналіст ([https://register.nqa.gov.ua/profstandarts?profession\\_id=524](https://register.nqa.gov.ua/profstandarts?profession_id=524))
- Рекламист (<https://register.nqa.gov.ua/profstandart/reklamist>)

У зв'язку з цим пропонуємо:

- подати зазначені стандарти в потрібному розділі;
- узгодити компетентності й результати навчання з вимогами чинних професійних стандартів;
- розглянути можливість урахування присвоєння професійних кваліфікацій.

#### **4. Щодо врахування підготовки фахівців із реклами та зв'язків із громадськістю.**

Проект стандарту недостатньо охоплює підготовку фахівців у сфері реклами та PR, що входять до спеціальності С7.

З огляду на сучасні тенденції розвитку медіа та комунікацій, пропонуємо:

- розширити перелік фахових компетентностей (зокрема у сферах стратегічних комунікацій, брендингу, SMM, кризових комунікацій);
- передбачити можливість різних освітніх траєкторій (журналістика, реклама, PR, цифрові медіа);
- узгодити зміст стандарту з вимогами сучасного ринку праці у сфері медіа та комунікацій.

**5. Щодо узгодженості термінології з чинним законодавством.** У проекті стандарту простежувана неузгодженість термінології з положеннями Закону України «Про медіа». Зокрема, окремі терміни та підходи не повністю увідповіднені із сучасним нормативним трактуванням медіа, суб'єктів медіаринку та видів медіадіяльності.

У зв'язку з цим пропонуємо:

- увідповіднити термінологічний апарат стандарту з чинним законодавством («друковане видання», «теле- та радіопередача» тощо);
- оперувати уніфікованими визначеннями ключових понять (медіа, аудіовізуальні медіасервіси, онлайн-медіа тощо);
- залучити актуальні регуляторні підходи до функціонування медіасфери.

#### **6. Загальні зауваження.** Загалом проект стандарту потребує:

- підвищення практичної спрямованості;
- усунення дублювання компетентностей;
- більш чіткого узгодження з професійними стандартами;
- конкретизації результатів навчання, відповідно до реальних професійних завдань;
- редагування з погляду сучасних мовних норм (предметна сфера замість росіянізму «предметна область»; відповідно, відповідних та ін.

#### **Юрій Фінклер**

В тексті декілька разів згадуються так звані «професійні стандарти» (сторінка 7), які на сторінках 5, 9, 16 зазначені як «журналістські стандарти». У зв'язку з тим, що ми обговорюємо нормативний документ, остаточний варіант якого не підлягає інтерпретаціям або дискусіям, пропоную взагалі відмовитись у цьому Стандарті від згадки про «журналістські стандарти» або «професійні стандарти».

#### **Обґрунтування.**

1. В Україні журналістська діяльність розглядається як творча праця — насамперед, через призму законодавства про творчість працівників медій, про інтелектуальну власність та про регуляцію роботи медій та творчих спілок. Отже, поняття «стандарт» з його конституційно обов'язковим статусом не може бути запропонованим щодо творчої праці журналіста. Радше йдеться про певні норми роботи медійників, але не про стандарти.

2. На відміну від чіткого формулювання етичних вимог до журналістського контенту і журналістської праці (офіційний документ називається «Кодекс професійної етики українського журналіста» і оприлюднений на сайті Комісії журналістської етики) так звані «журналістські стандарти» або «професійні стандарти» жодним чином не зафіксовані у будь-якому вигляді і функціонують лише як пропозиції журналістам, викладачам і студентам. Для Стандарту відсутність подібної верифікації є небажаним прецедентом, адже зобов'язує безперечно враховувати такі аспекти праці журналіста, які насправді носять полемічний характер.

3. Якщо під «журналістськими стандартами» або «професійними стандартами» маються на увазі такі норми (але не безальтернативні вимоги) до медійного контенту як об'єктивність, баланс чи відокремлення фактів від коментарів, то подібні практичні чинники різко критикуються журналістами, які працюють в царині не стільки інформаційної, скільки аналітичної, критичної та розслідувальної журналістики, і вважають ці чинники доволі неоднозначними прецедентними елементами можливостей згортання свободи журналістики як інституціонального явища. До слова, навіть в регіональних структурах Національної Спілки журналістів України (зокрема, у Львівській обласній організації), яка розглянула проект цього Стандарту, відбуваються жваві дискусії щодо реальної функціональності журналістських або професійних стандартів.

### **Професійна спілка працівників культури України**

Об'єднання журналістики та зв'язків з громадськістю в межах однієї спеціальності є концептуально недоцільним та таким, що не відповідає природі цих професій та сучасним підходам до їх підготовки.

Журналістика та PR виконують принципово різні суспільні функції.

Журналістика покликана забезпечувати незалежне та неупереджене інформування суспільства, в інтересах усіх громадян України, дотримуючись журналістських стандартів. Водночас зв'язки з громадськістю (PR) мають на меті представлення інтересів окремих організацій чи публічних осіб, формування їхньої позитивної репутації та реалізацію стратегій таких організацій/осіб.

Відмінності між цими сферами мають не тільки суто функціональний, але й глибоко етичний характер. Журналістика базується на принципі незалежності від впливу зацікавлених сторін, тоді як PR передбачає діяльність в інтересах конкретного суб'єкта (організації, клієнта тощо). Крім того, журналістика та PR потребують різних наборів компетентностей. Включення яких до одного стандарту ускладнює формування чітких результатів навчання та знижує якість підготовки.

Поєднання цих підходів у межах єдиного освітнього стандарту неможливе, адже призведе до формування суперечливих професійно-ціннісних орієнтирів у здобувачів освіти.

Звертаємо особливу увагу, що відповідно до Міжнародної класифікації галузей освіти ISCED-F 2013 журналістика (0321 Journalism and reporting) та зв'язки з громадськістю віднесені до різних детальних галузей (відповідно 0321 та 0414 Marketing and advertising), що також свідчить про доцільність їх розмежування на рівні освітніх стандартів.

У зв'язку з викладеним, пропонуємо:

виключити усі компоненти, пов'язані зі зв'язками з громадськістю, у межах стандарту спеціальності С7 «Журналістика»;

забезпечити чітке розмежування журналістської та PR-підготовки на рівні освітніх стандартів та програм;

передбачити можливість підготовки у сфері зв'язків з громадськістю в межах галузі 0414 Маркетинг та реклама (Marketing and advertising).

**Валерій ДРЕШПАК** професор кафедри журналістики Університету митної справи та фінансів

Працевлаштування випускників

Працевлаштування на посадах, що потребують володіння компетентностями за першим (бакалаврським) рівнем освіти в медіа (друкованих, аудіовізуальних, онлайнових), організаціях і структурних підрозділах організацій, які здійснюють (забезпечують) комунікацію у сфері реклами та зв'язків з громадськістю, видавничу діяльність і редагування.

Об'єкт (об'єкти) вивчення та/або діяльності: **система масових комунікацій, включно з журналістикою, зв'язками з громадськістю, рекламою, видавничою справою; комунікативні процеси, що охоплюють збирання, створення, редагування, поширення та управління соціально значущим контентом на різних платформах на основі професійних стандартів та етичних норм соціокомунікативної діяльності.**

Теоретичний зміст предметної області: **теорії, принципи, концепції та історія масової комунікації у цілому, журналістики, зв'язків з громадськістю, реклами та медіавиробництва зокрема; закономірності функціонування системи масових комунікацій, формування громадської думки та соціально-інформаційного впливу шляхом створення і поширення різноманітного контенту через медіа та іншими каналами соціальної комунікації.**

Методи, методики та технології: **методи методики та технології: пошуку, збирання, опрацювання даних та інформації, створення, адаптації, редагування і поширення інформаційних продуктів різними каналами соціальної комунікації; інформаційно-комунікаційні, мережеві та цифрові технології (зокрема, інструменти на базі штучного інтелекту); методи соціологічних і медіадосліджень.**

Інструменти та обладнання: **технічні засоби та програмне забезпечення для виготовлення та поширення інформаційного продукту для різних платформ і каналів соціальної комунікації; системи доступу до відкритих даних, архівних і бібліотечних фондів.**

**Вилучити:** ЗК03. Здатність застосовувати знання та методи математики, природничих наук, інженерії та технологій у професійній діяльності;

СК03. Здатність здійснювати навчальну та професійну діяльність із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Сформулювати:

СК04. Здатність до критичного аналізу та переосмислення сучасних тенденцій, теорій, концепцій і методів у сфері соціальних комунікацій і журналістики.

СК05. Здатність створювати, редагувати та адаптувати інформаційний контент, а також управляти його поширенням на різних комунікаційних

платформах із дотриманням правових норм, професійної етики та журналістських стандартів.

СК06. Здатність працювати в команді, розробляти та реалізовувати професійні проєкти у сфері медіа і соціальних комунікацій.

СК08. Здатність збирати, верифікувати, інтерпретувати та використовувати дані із застосуванням сучасних цифрових технологій для створення медіаконтенту.

*Вилучити або викласти у такій редакції:*

СК09. Здатність забезпечувати інклюзивність медіапродуктів та їх адаптацію до потреб різних категорій користувачів, зокрема осіб з особливими освітніми потребами та людей з інвалідністю.

СК10. Здатність у процесі професійної діяльності у сфері соціальних комунікацій формувати судження та оцінювати суспільну значущість інформації з урахуванням соціальних наслідків, доказової бази та норм етики.

СК11. Здатність досліджувати цільові аудиторії та здійснювати просування медіапродуктів і медіапроєктів у різних інформаційних просторах різними каналами соціальної комунікації та оцінювати результати комунікаційного впливу.

СК12. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання у сфері соціальних комунікацій, виявляючи гнучкість, креативність і здатність адаптуватися до нових умов і форм медіадіяльності.

СК13. Здатність розробляти й ухвалювати професійні рішення та нести за них відповідальність в умовах соціальних конфліктів, кризових комунікацій, інтенсивного інформаційного потоку та непередбачуваних ситуацій.

СК14. Здатність до безперервного професійного самовдосконалення та адаптації до зміни вимог на ринку праці у сфері соціальних комунікацій в умовах динамічного інформаційного середовища.

*Вилучити СК 15.*

Робота може бути представлена як завершений інформаційний продукт (комунікативний проєкт), виконаний здобувачем індивідуально або у складі творчої групи, що передбачає здатність розробляти та реалізовувати професійні проєкти, працювати в команді, а також нести персональну відповідальність за власний внесок і спільний результат.

... журналістські матеріали різних жанрів (*вилучити*); ...

Пояснювальна записка може містити:

- опис і аналіз джерельної бази та даних для творчого проєкту, інструментів і технологій пошуку, верифікації та опрацювання джерел і даних;

*Уточнити:*

XI. Вимоги законодавства та/або професійних стандартів, необхідні для здобуття відповідних професійних кваліфікацій (за наявності)

Вимог законодавства та/або професійних стандартів немає.

До пояснювальної записки: *Уточнити та дати офіційне роз'яснення*, адже фактично ринок сфери соціальних комунікацій бере на позиції «професіоналів» випускників бакалаврату. Також доцільно ініціювати зміни до Класифікатора.

**Харченко НУБіП**

● У назві «опис предметної області» замінити слово «область» на слово «сфера», що відповідатиме закріпленим у словниках значенням цих слів.

- *ЗК03. Здатність застосовувати знання та методи математики, природничих наук, інженерії та технологій у професійній діяльності.*

Для журналістики застосовування знань і методів математики, природничих наук, інженерії – не релевантне.

Про недоречність математики для гуманітарних спеціальностей вже неодноразово зазначали і науково-педагогічні працівники, і журналісти, і громадськість загалом. У будь-якому випадку, крім математики, абітурієнти 75 відсотків складають не точні і не природничі науки, а гуманітарні.

*Пропонуємо формулювання: Здатність застосовувати базові методи аналізу даних і статистики у журналістській діяльності*

- *ЗК05. Здатність до саморозвитку, підтримки власного фізичного і психічного здоров'я, ефективного використання часу та інформації, конструктивної співпраці з іншими, вирішення конфліктів, зокрема в інклюзивному та підтримуючому контексті.*

Це універсальна компетентність будь-якої людини. У стандартах журналістики ЄС такого немає. Крім того, здатність до саморозвитку – це здатність, яку формувати починають батьки, потім школа.

*Пропонуємо формулювання: Здатність працювати в умовах стресу та інформаційного тиску, ефективно використовувати час та інформацію, конструктивно співпрацювати з іншими, вирішувати конфлікти, зокрема в інклюзивному та підтримувальному контексті.*

- *ЗК08. Здатність жити і працювати у мультикультурному та мультлінгвальному середовищі на основі розуміння та поваги до того, як ідеї та значення творчо виражаються та передаються в різних культурах і через низку мистецтв та інших культурних форм, розвивати і реалізовувати власні ідеї у професійній діяльності з усвідомленням свого місця або ролі в суспільстві у різний спосіб та в різних контекстах.*

Здатність *жити і працювати* у мультикультурному та мультлінгвальному середовищі на основі розуміння та поваги до того, як ідеї та значення творчо виражаються та передаються в різних культурах і через низку мистецтв та інших культурних форм, розвивати і реалізовувати власні ідеї у професійній діяльності з усвідомленням свого місця або ролі в суспільстві у різний спосіб та в різних контекстах.

У цій ЗК пропонуємо словосполучення *жити і працювати* замінити на словосполучення *реалізовувати, реалізуватися* та под.

- *СК06. Здатність брати участь у командній роботі, управляти складною технічною та професійною діяльністю і проєктами у сфері медіа та соціальних комунікацій.*

У цій СК недоречною вважаємо технічний складник, оскільки це стосується аудіовізуальних спеціальностей, а також це компетентність медіаменеджера / продюсера, бакалавр не менеджер проєктів, яких готують на ОМ «магістр».

*Пропонуємо формулювання: Здатність брати участь у створенні медіапроєктів, управляти своєю професійною діяльністю у сфері медіа та соціальних комунікацій*

- *СК16. Здатність вирішувати специфічні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції й захисту та розвитку України у професійній діяльності в контексті формування суспільної думки.*

Уважаємо це формулювання дещо політизованим. Бакалавр не може вирішити специфічні проблеми *європейської та євроатлантичної інтеграції й захисту та розвитку України*, бо журналіст інформує, аналізує, пояснює. У цій СК пропонуємо не акцентувати увагу на *європейській та євроатлантичній інтеграції*, а замінити на *світової прогресивної інтеграції*. Оскільки суспільство прагне до цивілізованого розвитку, то він є не тільки в Європі... І врешті, загрози можуть бути не тільки з європейської частини планети.

*Пропонуємо формулювання: Здатність висвітлювати суспільно-політичні процеси України та міжнародні процеси, питання світової прогресивної інтеграції і захисту та розвитку України.*

### **Запорізький національний університет Факультет журналістики**

Разом із тим, звертаємо Вашу увагу на місця, де варто внести виправлення.

**Розділ II, підрозділ «Працевлаштування випускників»** пропонуємо подати в такій редакції:

*Працевлаштування в медіа (друковані видання, радіо, телебачення, онлайн-медіа в інтернеті та соціальних мережах), в інформаційно-аналітичних центрах, пресслужбах, що потребують фахівців з освітньою кваліфікацією «бакалавр з журналістики» на посади журналістів, коментаторів, кореспондентів, оглядачів, фотокореспондентів, редакторів, продюсерів, рекламістів тощо.*

### **Розділ V** виправити таким чином:

*Об'єкт (об'єкти) вивчення та/або діяльності: медіакомунікаційні процеси в сучасному інформаційному суспільстві; медіа як соціальний інститут і журналістика як вид професійної діяльності у всіх її формах і проявах; правові, етичні, безпекові норми, професійні стандарти у сфері журналістики та інших форм медіадіяльності; опрацювання інформації, створення, редагування, поширення і просування інформаційного продукту, зокрема рекламного характеру, через різноманітні комунікаційні канали та платформи; підготовка оригінал-макетів видавничої продукції; типологія, структура, специфіка функціонування сучасної медіасистеми.*

*Теоретичний зміст предметної області: теорії, поняття, принципи, концепції журналістики та всіх форм медіадіяльності; завдання і функції журналістики; роль журналістики у формуванні громадської думки завдяки поширенню медіаповідомлень, що становлять суспільний інтерес; видавнича справа, рекламна та PR-комунікація.*

*Методи, методики та технології: методи, методики та технології масових комунікацій, збирання, опрацювання інформації, зокрема верифікації, фактчекінгу, формування та поширення медіаконтенту з використанням інформаційних, соціально-комунікаційних та цифрових технологій.*

*Інструменти та обладнання: обладнання та програмне забезпечення для виготовлення та поширення інформаційного продукту для різних комунікаційних каналів і медіаплатформ, інтернет-ресурси, архівні та бібліотечні фонди.*

*Включення: до спеціальності, зокрема, зараховують освітні програми з видавничої справи та редагування (редакторське опрацювання текстового та мультимедійного контенту різних видів медіа), з реклами та PR (просування інформаційного продукту, інформаційна робота пресслужб).*

**ЗК 03 (Здатність застосовувати знання та методи математики, природничих наук, інженерії та технологій у професійній діяльності)** пропонуємо сформулювати по-іншому, адже на факультетах журналістики такому не вчать (за винятком технологій, пов'язаних з інтернетом і опануванням медійною технікою). Можливо, замість математики – кількісні та обчислювальні методи.

**ЗК 05-08** пропонуємо подати в такій редакції:

*Здатність до саморозвитку, підтримки власного фізичного і психічного здоров'я, ефективного використання часу та інформації, конструктивної співпраці з колегами і партнерами, вирішення конфліктів, зокрема в контексті інклюзії та стійкості.*

*<...> та здійснювати професійну діяльність із розумінням неприпустимості корупції і дотриманням принципів професійної етики.*

*Здатність діяти творчо, ініціативно та наполегливо при вирішенні виробничих проблем, критично мислити, діяти у співпраці з іншими людьми, ефективно планувати медіадіяльність та керувати проектами, які мають культурну, інтелектуальну, соціальну та/чи фінансову цінність.*

*Здатність працювати в мультикультурному та мультилінгвальному середовищі з розумінням та повагою до особливостей творчого прояву ідей та сенсів у різних культурах, розвивати і реалізовувати власні ідеї у професійній діяльності з усвідомленням ролі медійника у суспільстві в різних контекстах.*

**СК 02 (Здатність застосовувати базові знання із суспільних та гуманітарних наук у професійній діяльності)** пропонуємо сформулювати по-іншому, оскільки в такому вигляді вона фактично дуже слабко забезпечується – філософію, психологію, культурологію тощо на факультетах журналістики переважно не викладають, лише основи соціології, ази мовознавства, історію.

**СК 03 (Здатність здійснювати навчальну та професійну діяльність із дотриманням принципів академічної доброчесності)**, формулювання слід змінити. Якщо діяльність навчальна, то це загальна компетентність, а не спеціальна; якщо діяльність професійна – то мова вже не про академічну доброчесність, а фахову.

**СК 15** відредагувати так:

*Здатність до навчання за дуальною формою, до самоосвіти в галузі медіа, зокрема з використанням можливостей грантових пропозицій.*

**СК 16** відредагувати так:

*Здатність професійно сприяти впливу медіа на формування суспільної думки в руслі вирішення специфічних проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції й захисту та розвитку України.*

**У Розділі IX, де «Вимоги до кваліфікаційної роботи», 3-5 абзаци** пропонуємо подати в такій редакції:

*Об'єктом кваліфікаційної роботи має бути інформаційний контент, виконаний грамотною мовою, у будь-якому медіаформаті, достатнього (визначеного закладом вищої освіти) обсягу та розміщений на будь-якій із доступних медіаплатформ (друковані видання – текстові публікації з фото, малюнками, інфографікою в газетах, журналах, альманахах, книгах; аудіовізуальні медіа – радіопрограми, телепрограми, серії сюжетів, фільми; онлайн-медіа – мультимедійні публікації на вебсайтах або в соціальних мережах). Це можуть бути журналістські матеріали різних жанрів: від добірок коротких заміток і оглядів новин до великих матеріалів аналітичного або художньо-публіцистичного спрямування, зокрема складних форм*

(журналістські розслідування). Також об'єктом кваліфікаційної роботи може слугувати самотійно розроблена комплексна комунікаційна стратегія просування інформаційного продукту на різних платформах (зокрема на замовлення стейкхолдера).

Кваліфікаційна робота повинна мати практичну спрямованість, бути результатом самотійного пошуку, демонструвати здобуті під час навчання на бакалавраті знання та здатність їх застосовувати на практиці.

Кожна робота обов'язково складається із пояснювальної записки (теоретико-практичного обґрунтування, опису тощо) та практичної частини.

Пояснювальна записка може містити:

- загальні судження про соціальні, етичні та інші аспекти обраної теми в контексті доведення їх актуальності та соціальної значущості;
- короткий огляд наукових досліджень із теорії та методики журналістики, теорії соціальних комунікацій, в яких розглянуто актуальні наукові проблеми, що торкаються явищ, пов'язаних із застосуванням обраних для кваліфікаційної роботи форматів, жанрів, платформ, професійних прийомів, виробничих технологій тощо;
- розповідь про медіа, для якого призначений інформаційний продукт;
- виклад концепції інформаційного продукту, зокрема окреслення його ідеї;
- обґрунтування окремих творчих рішень (вибір жанрів, форматів, платформ, тематики, підходів до оформлення тощо);
- роз'яснення щодо збору та верифікації даних, структурування інформації, формування і поширення контенту (крос- чи трансмедійно, традиційними способами чи з використанням інноваційних технологій, зокрема штучного інтелекту);
- розкриття специфіки виконання окремих деталей роботи, можливих труднощів та їх подолання (наприклад, розповідь про поїздки до місця події, підготовку до інтерв'ю, роботу з інформаторами, здійснення запитів до певних інстанцій тощо), опис застосованих методів і прийомів (наприклад, експеримент, метод масок, репортажне відображення дійсності);
- опис цільової аудиторії, стратегії просування інформаційного продукту на обраних платформах.

У Пояснювальній записці, де «Приклади типових програм», додати «редагування, коректури, медіамоделювання, видавничо-поліграфічної діяльності».

Є також пропозиція здійснити ретельну літературну та технічну правку всього документа.

**Роман ШУЛИК** в.о. завідувача кафедри журналістики Національного університету “Острозька академія” гарант освітньої програми “Журналістика”

#### **Технічні застереження**

#### **Застереження щодо технічної розбіжності (СК16)**

#### **Обґрунтування:**

У проєкті документа наявна суттєва технічна розбіжність щодо Спеціальної компетентності СК16. В основному тексті (розділ VII) вона визначена як здатність вирішувати проблеми євроінтеграції та захисту України. Однак у «Матриці відповідності...» СК16 сформульована як «Здатність використовувати усно та письмово іноземну мову у професійній діяльності». Цей «мовний» варіант повністю дублює Загальну компетентність ЗК02. Крім того, варіант основного тексту щодо євроінтеграції сформульований надто вузько як для компетентності рівня освітнього

стандарту.

**Пропозиції:**

Усунути технічну розбіжність між основним текстом та Матрицею відповідності, повністю вилучивши з переліку Спеціальних компетентностей вимогу щодо іноземної мови (задля уникнення дублювання ЗК02).

Розширити формулювання СК16 з основного тексту, зробивши його більш комплексним та релевантним для сучасних медіа: «Здатність працювати в умовах інформаційної війни, розуміти глобальні геополітичні процеси (зокрема європейської та євроатлантичної інтеграції) та захищати національні інтереси України у професійній діяльності в контексті формування суспільної думки».

**Застереження щодо змістової тавтології та необхідності об'єднання компетентностей (СК05, СК09, СК11)**

**Обґрунтування невідповідності:**

У проєкті стандарту спостерігається штучне роздрібнення процесу дистрибуції контенту, що призводить до тавтології. Компетентності СК05 (управління контентом через платформи), СК09 (забезпечення доступності) та СК11 (просування на платформах) фактично описують один і той самий етап роботи з медіапродуктом. Управління контентом на платформах (СК05) невіддільне від його просування (СК11) та технічного забезпечення його доступності (СК09).

**Пропозиція:** Уникнути дублювання сутностей та об'єднати ці три пункти в одну комплексну фахову компетентність: «Здатність управляти інформаційним контентом, забезпечувати його інклюзивну доступність та ефективно просувати на різних медіаплатформах і каналах з використанням новітніх технологій».

**Застереження щодо некоректної інформації про відсутність професійного стандарту (Розділ XI)**

**Обґрунтування:**

У розділі XI проєкту освітнього стандарту («Вимоги законодавства та/або професійних стандартів...») зазначено: «Вимог законодавства та/або професійних стандартів немає». Ця інформація не відповідає дійсності та ігнорує реалії сучасного ринку праці.

Наразі медіаіндустрією розроблено Професійний стандарт «Журналіст» (за групою професій: журналіст, кореспондент, оглядач, випусковий, редактор), ініціатором та головним розробником якого виступило АТ «Національна суспільна телерадіокомпанія України» (Суспільне мовлення) за участю широкого кола провідних медіаекспертів та організацій. Ігнорування цього фундаментального документа при проєктуванні освітнього стандарту є неприпустимим, адже саме професійний стандарт визначає актуальні кваліфікаційні вимоги роботодавців до випускників.

**Пропозиція:**

- Вилучити з розділу XI хибне твердження про відсутність професійних стандартів та додати офіційне посилання на Професійний стандарт «Журналіст».
- Здійснити комплексне узгодження Спеціальних компетентностей (СК) та опису предметної області освітнього стандарту з трудовими функціями, знаннями та вміннями, які передбачені вказаним професійним стандартом (зокрема в питаннях етики, фактчекінгу, цифрових інструментів та роботи зі штучним інтелектом).

**Застереження по суті**

**1. Штучність компетентності ЗК03 (Математика та інженерія)**

У розділі VII проєкту стандарту визначено Загальну компетентність ЗК03:

*«Здатність застосовувати знання та методи математики, природничих наук, інженерії та технологій у професійній діяльності».*

#### **Обґрунтування невідповідності:**

Дане формулювання виглядає механічно перенесеним із загальних рамкових вимог і не відповідає реальним потребам фахівця із соціальних комунікацій. Журналісту не потрібні знання з інженерії чи фундаментальної математики.

Звертаємо увагу на **Професійний стандарт «Журналіст»**, у якому відсутні вимоги щодо інженерії, проте є чіткий запит на прикладну аналітику та роботу з даними (журналістику даних). Зокрема, трудова функція Б1.У4 Професійного стандарту вимагає: *«Використовувати інформаційні технології для аналізу масивів даних»*.

#### **Пропозиція:**

Вилучити нерелевантне формулювання про «інженерію та природничі науки» і перефразувати ЗК03, наблизивши її до реалій роботи з даними в медіа:

*«Здатність працювати з великими масивами даних, застосовувати прикладні методи статистики та аналітики для пошуку та візуалізації інформації».*

#### **3. Відсутність компетентностей щодо роботи зі штучним інтелектом (ШІ)**

У поданому проєкті освітнього стандарту 2026 року згадуються лише «сучасні цифрові інструменти» (ЗК04), однак немає жодної деталізації щодо використання нейромереж та алгоритмів ШІ.

#### **Обґрунтування невідповідності:**

Сучасний медіаринок вже неможливий без ШІ, і це прямо відображено у **Професійному стандарті «Журналіст»**. Там виділено окрему трудову функцію Б2: *«Здатність користуватися технологіями штучного інтелекту»*. Ця функція передбачає вміння *«використовувати генеративний штучний інтелект у роботі»* (Б2.У1), *«перевіряти достовірність інформації, наданої / обробленої штучним інтелектом»* (Б2.У2), а також забезпечувати прозорість його використання (Б2.В2). Ігнорування цього аспекту в освітньому стандарті призведе до випуску фахівців, не готових до технологічних викликів.

#### **Пропозиція:**

Додати до переліку Спеціальних компетентностей (СК) нову вимогу:

*«Здатність етично та ефективно використовувати інструменти штучного інтелекту для підготовки та оптимізації медіаконтенту, а також критично оцінювати та верифікувати згенеровану алгоритмами інформацію».*

#### **4. Недостатня увага до фактчекінгу та верифікації**

У проєкті освітнього стандарту СК08 сформульована надто абстрактно: *«Здатність збирати, інтерпретувати та застосовувати дані...»*.

#### **Обґрунтування невідповідності:**

В умовах постійної інформаційної війни та поширення ПСО простого «збору даних» недостатньо. Відповідно до **Професійного стандарту «Журналіст»**, ключовим обов'язком медійника є *«здійснювати фактчекінг усіма доступними засобами»* (Г1.У1) та *«не допускати фейків, вигадок, наклепів, дезінформації тощо»* (Г1.В3). Навичка верифікації має бути виділена як одна з пріоритетних фахових компетентностей бакалавра журналістики.

#### **Пропозиція:**

Доповнити та розширити СК08, виклавши її у такій редакції:

*«Здатність збирати, інтерпретувати та застосовувати дані з використанням сучасних цифрових технологій, а також здійснювати глибокий фактчекінг, верифікацію контенту та розпізнавання дезінформації (зокрема методами OSINT)».*

#### **5. Конфлікт інтересів та необхідність розділення спеціалізацій (Журналістика vs PR/Реклама)**

У Пояснювальній записці до проєкту стандарту серед професій, за якими можуть працювати випускники, поруч вказані: *«Журналіст»*, *«Кореспондент»*, а також *«Менеджер із зв'язків з громадськістю»* (1475.4), *«Менеджер з реклами»* (1476.1) та *«Рекламист»* (2419.2). При цьому в розділі II вказано, що назви спеціалізацій «Не регламентується».

#### **Обґрунтування:**

Об'єднання в межах однієї загальної освітньої програми без чіткого поділу на спеціалізації підготовки журналістів і фахівців з PR та реклами закладає **фундаментальний етичний конфлікт**.

Відповідно до **Професійного стандарту «Журналіст»**, метою діяльності журналіста є: *«Інформувати суспільство... забезпечувати гласність та спостереження за діями суб'єктів влади»*. Більше того, навичка Г1.В4 прямо встановлює: *«Неприпустимість отримання винагороди в будь-якій формі як оплати за оприлюднення інформації чи приховування інформації»*.

Натомість діяльність PR-менеджера та рекламіста прямо передбачає роботу в інтересах замовника/клієнта, у тому числі платне просування інформації. Готувати фахівців з кардинально різними цілями та етичними кодексами за єдиним набором спеціальних компетентностей (СК) неможливо.

#### **Пропозиція:**

- Запровадити в стандарті обов'язкову вимогу щодо профілізації наприклад: С7.1 Журналістика, С7.2 Зв'язки з громадськістю та реклама.

- Альтернативний варіант: Додати до розділу VII примітку, яка зобов'яже ЗВО: *«Освітні програми мають передбачати чітку спеціалізацію (журналістика, зв'язки з громадськістю, реклама тощо) із відповідною адаптацією спеціальних компетентностей (зокрема СК05 щодо дотримання професійної етики) до конкретної сфери комунікацій»*.

**Лариса МАСІМОВА**, в. о. завідувача кафедри видавничої справи та редагування Навчально-наукового видавничо-поліграфічного інституту

1. Вилучити ЗК03. Здатність застосовувати знання та методи математики, природничих наук, інженерії та технологій у професійній діяльності, оскільки така компетентність не відповідає опису предметної області спеціальності С7 Журналістика.

2. Усунути двозначність з Вимог до кваліфікаційної роботи. У проєкті Стандарту зазначається, що робота може бути представлена як «завершений інформаційний продукт (практичний проєкт)». Прошу видалити абзац, який суперечить цій вимозі: «Кваліфікаційна робота повинна мати практичну спрямованість, бути результатом самостійного пошуку, демонструвати базові знання та здатність їх застосовувати на практиці». Ці уточнення мають сенс тільки тоді, коли мова йде про науково-практичну роботу, а не створення конкретного продукту або проєкту.

3. Також пропоную положення «Кожна робота обов'язково складається із пояснювальної записки (теоретико-практичного обґрунтування, опису тощо) та практичної частини» переформулювати таким чином: кожна робота складається з інформаційного продукту (практичного проєкту) та пояснювальної записки до нього.

**Лідія Снігарчук**, д. н. із соц. комунікацій, проф., заступниця генерального директора з наукової роботи ЛННБ України імені В. Стефаника, професор кафедри журналістики та ЗМК НУ «Львівська Політехніка»

У переліку первинних посад для випускників бакалаврату зазначено «Редактор науковий» (код 2451.2). Вважаю, що ця посада має бути віднесена винятково до магістерського рівня, адже вона потребує значно глибшої професійної підготовки (грунтовна оцінка актуальності, достовірності, наукової новизни, результативності редагованої науково-дослідницької праці, аналіз її теоретичної, методологічної, термінологічної коректності тощо).

Доцільно також здійснити коректуру змісту Стандарту, оскільки в ньому трапляються, хоч і нечасто, деякі огріхи («розв'язувати складні спеціалізовані задачі» (с. 3), «концепції журналістики та всіх форм медіадіяльності» (с. 5), «формулювання та поширення повідомлень, репортажів...» (с. 5), «підтримуючому контексті» (с. 6), «діяти творчо,.. діяти у співпраці» (с. 6), «слід здійснювати» (с. 9) тощо).

**Копилова Лариса Анатоліївна** кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, гарант ОПП «Журналістика» другого (бакалаврського) рівня

Викликає дисонанс пункт IX Форма атестації здобувачів вищої освіти Проєкту стандарту. У ньому виглядають тотожними поняття «кваліфікаційна робота» та «практичний проєкт». «Практичний проєкт» запропоновано як єдино можливий формат кваліфікаційної роботи бакалавра, що порушує одразу кілька засадничих для сучасної української освіти засад: наявна невідповідність пункту IX обговорюваного Проєкту стандарту ряду ЗК та СК цього ж проєкту, що є порушенням; ігнорується автономність університетів; ігнорується наявність різноманіття освітніх програм у межах однієї спеціальності; не забезпечується принцип формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти; не враховано контекст повномасштабної гібридної війни, критично важливий для спеціальності «Журналістика».

Наголошую, що мається на увазі не заклик до дублювання формату магістерських кваліфікаційних робіт, а необхідність врахування у Проєкті стандарту формату практичних / науково-практичних досліджень поряд із практичними проєктами – як варіантів кваліфікаційної роботи бакалавра, із залишенням обрання формату на вибір здобувача освіти та/або університету.

Відсутність практичних / науково-практичних досліджень на бакалаврському рівні, здійснених на основі класичних методів і форм, породжує в подальшому копіювання чужих форм, а не дослідницький процес з формуванням суджень у підсумку – при тому, що обговорюваний Проєкт стандарту першого (бакалаврського) рівня закономірно передбачає СК10 – «Здатність формувати судження з урахуванням соціальних, наукових та етичних аспектів» та СК16 – «Здатність вирішувати специфічні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції й захисту та розвитку України у професійній діяльності в контексті формування суспільної думки». Натомість, саму навичку здійснення практичного наукового дослідження не передбачено в пункті IX, – так само, як і підготовку кваліфікаційної роботи, здатної забезпечити рівень формування суджень. Незрозуміло, коли тоді має формуватися наукове мислення, якщо науково-практичне / практичне дослідження виведене з форми атестації. Аналогічно, у нинішній редакції пункту IX незрозуміло, на якій формі роботи має бути випрацьовано СК04 – «Здатність до критичного осмислення теорій, концепцій, принципів, методів і понять у сфері журналістики і медіадіяльності та навчання».

При цьому в нинішній редакції пункту IX для спеціальності С7 Журналістика фактично залишається незабезпеченим і ЗК06 – «Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних концепцій і структур, глобальних подій та цілей сталого розвитку, захищати незалежність та територіальну цілісність України та здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції». За відсутності формату практичного / науково-практичного дослідження для кваліфікаційної роботи (навіть на вибір здобувача освіти) для майбутніх журналістів, наразі максимально залучених до інформаційної війни, не передбачають розвиток аналітичного мислення із формуванням обґрунтованих суджень, фактично пропонуючи, наприклад, одразу розвінчувати фейки без етапу їх виявлення та

типологізації і спростовувати ворожі наративи під час війни, не досліджуючи ці наративи. Відтак, якщо стандарт не передбачає формування здатних до практичної аналітики фахівців спеціальності «Журналістика», він спричинить більшу уразливість і слабкість української журналістики в ситуації інформаційної війни в умовах воєнного стану.

Другий (бакалаврський) рівень є рівнем саме вищої освіти, і дорівнювання на ньому кваліфікаційної роботи до формату практичного проєкту сприяє не акцентуванню відмінностей між бакалавріатом і магістратурою, – а зближенню бакалавріату із іншими рівнями освіти – професійною та фаховою передвищою освіти, що є недопустимим.

Це не відповідає якості і засадам журналістської освіти, зокрема у класичних університетах. Вища освіта, зокрема за спеціальністю «Журналістика», перш за все потрібна не лише для подальшого транслявання готових суджень та інформації, а і для вироблення вміння формувати судження, аналізувати контент (у тому числі ворожий, у ситуації інформаційної війни), – а залишення у стандарті лише «практичного проєкту» як єдиної форми кваліфікаційної роботи не дає такої можливості. Не зрозуміло тоді, як відображати в такій роботі, наприклад, моніторинг і його розробку, як має забезпечуватися вміння користуватися методом порівняння тощо.

І задля забезпечення СК16 – «Здатність вирішувати специфічні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції й захисту та розвитку України у професійній діяльності в контексті формування суспільної думки» цілком логічним є не лише копіювати навчальні розробки і традиції окремих європейських країн, а адаптувати їх на українському ґрунті в ситуації повномасштабної гібридної війни.

**Оксана КИРИЛОВА** деканеса факультету систем і засобів масової комунікації Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Аналіз запропонованого об'єкта вивчення в проєкті стандарту С7 «Журналістика» виявляє кілька критичних методологічних проблем, які безпосередньо впливають на якість підготовки журналістів, рекламістів, фахівців із PR та інших медійників

По-перше, спостерігається еkleктичність та змішування епістемологічних рівнів. У визначенні одночасно присутні теоретичні абстракції («журналістика як соціальний інститут»), конкретні процеси («створення, обробка, передача»), регуляторні механізми («етичні норми») та окремі прикладні навички («редагування»). Таке поєднання робить об'єкт розмитим: він намагається охопити все, що відбувається в медіапросторі, але втрачає ієрархічність. Наприклад, включення «редагування» як окремого елемента поруч із «соціальним інститутом» виглядає логічно нерівноцінним — це все одно що в об'єкті медицини прописати «організм людини» і «накладання пов'язок» як рівнозначні категорії.

По-друге, визначення містить приховану підміну фаху універсальною «медіадіяльністю». Формулювання «журналістика... в усіх формах, проявах і сферах медіадіяльності» фактично ліквідує кордони спеціальності. Якщо журналістика — це будь-яка медіадіяльність, то під цей стандарт підпадає і блогінг, і корпоративний контент-мейкінг, і державна пропаганда. Для спеціальності, яка має готувати рекламістів та піарників, це слабка позиція, оскільки їхня діяльність (PR та реклама) не є журналістикою, але є частиною «медіадіяльності». Стандарт намагається «натягнути» термін «журналістика» на весь комунікаційний ринок, замість того щоб

чітко визначити медіакомунікації як спільну платформу для різних професійних векторів.

По-третє, у тексті простежується технократичний зсув (виробнича модель). Акцент на «управлінні інформаційним контентом через канали та платформи» редукує інтелектуальну роботу до операційного алгоритму. У такому визначенні журналіст, рекламіст чи піарник постає не як суб'єкт, що генерує сенси, аналізує факти чи будує стратегії довіри, а як технічний менеджер контентних потоків. Це «інженерний» підхід до гуманітарної сфери, де форма (канал, платформа, обробка) домінує над суттю та соціальним ефектом.

По-четверте, дефіцит суб'єкт-об'єктних відносин. Порівняно зі Стандартом 2019 року, де об'єктами виступали «соціальні комунікації, продукт та аудиторія», у новій редакції аудиторія повністю зникла з визначення об'єкта. Замість взаємодії з людьми та суспільними групами (що є критичним для PR та реклами), пропонується робота з «контентом». Це перетворює професію на закритий технологічний цикл, де людина на іншому кінці каналу не є важливою для наукового вивчення чи професійної діяльності.

По-п'яте, недоречне включення регуляторів в об'єкт. Етичні норми та професійні стандарти є рамкою, правилами гри, за якими здійснюється діяльність, але вони не є самим об'єктом діяльності. Включення їх до цього переліку створює ризик того, що замість навчання етичній поведінці, студентів навчатимуть етики як «предмета», що теоретично досліджується, але не обов'язково практикується.

Отже, запропонований об'єкт потребує структурування. Для підготовки універсальних фахівців (журналістика, реклама, PR) доцільніше було б визначити об'єктом систему масових та стратегічних комунікацій, де журналістика, реклама та PR є різними функціональними моделями створення та поширення суспільно значущої інформації. Наразі ж ми маємо перевантажений список, який замість чіткого фокуса пропонує «всеохопну медіаактивність» без визначеного центру.

Поточне формулювання теоретичного змісту обмежується «репортажами, новинами та статтями». Це вузький цеховий підхід, що виключає теорію медіавиробництва, яку наразі в фокусі чинного стандарту.

Перехід від фундаментальної теорії соціальних комунікацій до вузькоспрямованої теорії журналістики у новому проекті стандарту є стратегічною помилкою, що не відповідає викликам сучасності. У світі, де журналістика остаточно трансформувалася в багатогранну медіадіяльність, вона більше не існує в ізольованому професійному полі, а розгортається у складному гібридному середовищі.

Це середовище характеризується стиранням меж між професійним і аматорським контентом, між інформуванням та впливом, між журналістським текстом і рекламним повідомленням. Відмова від широкого базису соціальних комунікацій на користь цехового «журналістикоцентризму» ігнорує той факт, що сучасний фахівець спеціальності С7 — це універсальний медіакомунікатор. Він має володіти інструментарієм журналіста, медійника, рекламіста та піарника одночасно, оскільки в цифровій екосистемі ці ролі постійно перетинаються.

Стандарт має базуватися на концепції конвергентних медіакомунікацій. Тільки такий підхід дозволить готувати фахівців, здатних не просто «виробляти контент», а ефективно діяти в умовах інформаційного перенасичення.

Цей розділ підтверджує попередні зауваження, бо, по-перше, містить методологічний перекис у бік збору новин. Перелік методів обмежений «збиранням та опрацюванням інформації для формулювання змісту репортажів, новин, коментарів і статей». Це класичний інструментарій журналіста, але він абсолютно не покриває методики сучасної медіадіяльності. Зокрема, поза увагою залишаються методи медіапланування, стратегічного проектування комунікаційних кампаній, методики сегментації аудиторій, оцінки репутаційних ризиків та вимірювання ефективності (ROI, охопат, залученість).

По-друге, спостерігається відсутність аналітичного та креативного складника. У медіадіяльності, що проводиться в гібридному середовищі, критично важливими є методики Data-аналізу, SEO-оптимізації та креативні технології створення медійного продукту. Проєкт стандарту зводить технології лише до «поширення» готових текстів, ігноруючи етап розробки комунікаційних стратегій та наративів.

По-третє, методологія не відповідає гібридному середовищу. Перехід від теорії соціальних комунікацій до вузької «журналістики повідомлень» відсікає цілі пласти технологій, якими сьогодні користується ринок.

### **ЗК01 та ЗК02**

**Протиріччя природі професії (Комунікація як функція)** Журналістика, ґрунтуються на **публічній комунікації**. Здатність вільно володіти мовою, розрізняти відтінки звуків (для радіо/ТБ) або візуальні образи (для дизайну та медіавиробництва) є не просто «вимогою», а фізіологічним інструментарієм професії. Формулювання «з урахуванням можливостей таких осіб» у стандарті бакалавра фактично означає, що університет може видати диплом фахівця з комунікацій людині, яка через фізичні обмеження не може здійснювати цю саму комунікацію в повному обсязі. У гібридному середовищі журналіст часто працює в екстремальних умовах (репортажі з місця подій, зони конфліктів, прямі ефіри). Професійні стандарти (СК17 — безпечна медіадіяльність) вимагають швидкої реакції на звукові та візуальні сигнали. Введення «інклюзивної знижки» на володіння мовою чи сприйняття інформації в освітній стандарт ставить під загрозу не лише якість контенту, а й безпеку самого працівника та аудиторії. Безумовно, вища освіта має бути інклюзивною, але проєкт стандарту спеціальності описує вимоги до професіонала на ринку праці, а не умови навчання в аудиторії. Якщо особа з порушенням мовлення не може «спілкуватися усно», вона не може виконати професійну дію, передбачену стандартом. Держава гарантує диплом, який не підкріплений можливістю виконувати роботу. Це дискредитація диплома спеціальності С7.

### **ЗК03**

Формулювання «здатність застосовувати методи інженерії та природничих наук» для майбутнього журналіста, рекламіста чи піарника є штучним. Журналістика — це соціокомунікаційна практика, де головним інструментом є мова, аналіз соціальних процесів та критичне мислення. Вимога володіти «інженерією» на бакалаврському рівні журналістики або є надлишковою декларацією, або передбачає підготовку технічного персоналу (звукорежисерів, монтажерів), що не є завданням спеціальності С7. У сучасному гібридному медіасередовищі фахівцю дійсно потрібні знання з математичної статистики, алгоритмів та аналізу даних (Data Journalism, Media Analytics). Проте ЗК03 пропонує «методи математики та інженерії» у загальному, відірваному від фаху сенсі. Замість того, щоб навчити студента працювати з великими даними, соціологічними опитуваннями чи алгоритмами соцмереж, проєкт стандарту

вимагає абстрактної «здатності застосовувати знання природничих наук». Університети будуть змушені вводити в навчальні плани нерелевантні дисципліни, які не додають фахової вартості, але забирають час від підготовки у сфері масової комунікації.

Аналіз **ЗК07** демонструє намагання розробників стандарту об'єднати в одному пункті занадто широке коло особистісних характеристик та управлінських навичок, що створює значні труднощі для їхньої реалізації та оцінювання в межах спеціальності С7. Здатність діяти «творчо, ініціативно та наполегливо» — це перелік рис характеру (soft skills), а не професійних компетенцій, які можна виміряти. Освітній стандарт має оперувати поняттями, що піддаються перевірці. «Наполегливість» неможливо оцінити під час іспиту чи захисту диплома. Винесення таких якостей у ЗК перетворює стандарт на декларацію про наміри «виховати хорошу людину», а не підготувати фахівця. Критичне мислення — це фундаментальна основа журналістики, реклами та PR, особливо в гібридному медіасередовищі, де панують маніпуляції та дезінформація. У ЗК07 воно йде через кому разом із «наполегливістю». Це применшує роль критичного аналізу інформації, який для спеціальності С7 мав би бути окремою, ключовою компетентністю (або частиною СК), а не просто одним із елементів загальної творчості. «Планувати та керувати проектами» — це управлінська навичка. У контексті С7 проекти можуть бути медійними або комунікаційними. Проте формулювання про «культурну, соціальну чи фінансову цінність» звучить як запозичення з менеджменту соціокультурної діяльності. Для фахівця з медіа важливою є передусім інформаційна та комунікаційна цінність. Якщо проєкт не несе інформаційного впливу, його «фінансова цінність» для цієї спеціальності є другорядною.

**ЗК08** намагається об'єднати в собі культурологію, соціологію, мистецтвознавство та професійну етику. Вона перевантажена конструкціями типу «через низку мистецтв та інших культурних форм», що більше пасує до стандарту за спеціальністю «Культурологія» або «Філософія», аніж для медіафахівця. У такому формулюванні вона втрачає прикладний характер: незрозуміло, як саме «розуміння мистецтв» має трансформуватися у фахову дію журналіста, рекламіста чи піарника. Компетентність має бути такою, яку можна перевірити. Як саме екзаменаційна комісія має виміряти «здатність жити» або «повагу до того, як ідеї творчо виражаються»? Це суб'єктивні психологічні стани або світоглядні установки, а не професійні навички. Стандарт вищої освіти має оперувати категоріями «знає», «вміє», «застосовує», а не «поважає» чи «усвідомлює своє місце». Для спеціальності С7 (Журналістика) мультикультурність має розглядатися крізь призму міжкультурної комунікації, толерантності у висвітленні подій, подолання мови ворожнечі та розуміння глобального інформаційного контексту. Натомість ЗК08 пропонує зосередитися на «реалізації власних ідей через низку мистецтв». Це звужує медіадіяльність до художньої самопрезентації, ігноруючи соціальну відповідальність фахівця перед аудиторією.

### **СК01**

У межах спеціальності С7 СК01 мала б містити чітку згадку про теорію масових комунікацій, а не лише «історію журналістики». Наявне формулювання штучно звужують поле діяльності фахівця.

СК02, СК03 апелюють до «концептуальних знань», «суспільних наук» та «критичного осмислення». Проте в них відсутня вказівка на те, як саме ці знання

мають застосовуватися. Це декларативні вимоги, які підходять для будь-якого бакалавра.

Компетентність **СК05** зводить творчу та аналітичну професію до «створення, обробки та управління контентом». Це мова технічного редактора або контент-менеджера. Журналістика, медійне контентотворення — це передусім робота з сенсами, цінностями та соціальними наслідками, а не просто «обробка інформаційного сировини».

**СК06** вимагає «управляти технічною діяльністю», що знову ж таки зміщує акцент із інтелектуального лідерства на технічне обслуговування медіаплатформ.

**СК07** не є спеціальною компетентністю. Це класичний приклад загальної навички (soft skill), яку можна зустріти в стандартах для менеджерів, філологів, юристів чи дизайнерів.

**СК08** у контексті підготовки журналістів, рекламистів та піарників вказує на чергову спробу розробників стандарту сформулювати фахову навичку через загальноінформаційні категорії, що призводить до втрати специфіки професії.

**СК09** виглядає як «випадкова» компетентність, внесена для того, щоб стандарт виглядав сучасним та інклюзивним. Проте вона не описує суті діяльності медіафахівця. В гібридному середовищі доступність — це норма дизайну та програмування, а не фахова навичка творця сенсів.

Аналіз **СК10** вказує на її надмірну універсальність, що робить її практично ідентичною дескрипторам Національної рамки кваліфікацій для будь-якого бакалавра будь-якої спеціальності. У контексті медіафахівця вона виглядає як загальногуманітарна декларація, позбавлена фахової конкретики.

Блок спеціальних компетентностей **СК12–СК16** є найбільш проблемним з точки зору методології побудови стандарту. Він фактично складається з «універсальних заглушок», які дублюють загальні вимоги до бакалавра, та однієї надмірно ідеологізованої норми. Ці пункти майже дослівно копіюють дескриптори 6-го рівня НРК (бакалавр), які є обов'язковими для всіх спеціальностей — від фізики до хореографії. Для спеціальності С7, яка має готувати універсальних комунікаторів, цей блок є методично неспроможним.

**Наталія Шулська**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальних комунікацій Волинського національного університету імені Лесі Українки

У проекті стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності С7 Журналістика галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини трапляються суттєві лексичні помилки, які є проявом скалькованих конструкцій із ворожої нам мови. Наприклад, у формулюванні цілей навчання (розділ II «Загальна характеристика») *«набуття здобувачами вищої освіти здатності **розв'язувати складні спеціалізовані задачі** професійної діяльності у сфері журналістики»* фіксуємо ненормативну конструкцію *розв'язувати складні спеціалізовані задачі*, тоді як в українській лексичній системі правильним відповідником до росіянізма (у цьому випадку) «задача» буде «завдання». Тому правильно виконувати завдання (не помилково буде вирішувати / розв'язувати). Таку мовну неточність фіксуємо і у вимогах до кваліфікаційної роботи: *кваліфікаційна робота передбачає самостійне або у складі групи **розв'язання складної спеціалізованої задачі*** (правильно – виконання (розв'язання, вирішення) *складного спеціалізованого завдання*).

Той самий тип лексичного анорматива виявляємо і в назві розділу **V. Опис предметної області**. У нашій мові для позначення галузі діяльності, науки чи знань правильно вживати лексеми *сфера, галузь, царина*. Слово *область* у контексті діяльності це росіянізм; в українській мові воно переважно означає адміністративно-територіальну одиницю. Нормативно буде: *опис предметної галузі (сфери)*.

У назві освітньої кваліфікації *бакалавр з журналістики* доречно відповідно до чинного правопису вживати прийменник *із* замість ненормативного *з* у позиції між двома приголосними для уникнення збігу (правильно – *бакалавр із журналістики*).

Відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (№ 2704-VIII) від 25 квітня 2019 року, постанови Верховної Ради України «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави» від 15.01.2026 року тексти офіційних видань повинні відповідати нормам сучасної української літературної мови, що передбачає їхню граматичну, лексичну та стилістичну бездоганність, оскільки наявність лінгванормативів, зокрема росіянізмів, порушує стандарти державної мовної політики, знижує рівень офіційної комунікації, ускладнює однозначне тлумачення змісту документів та підриває авторитет державних інституцій як носіїв нормативного мовлення.

**Бородіна Наталія Анатоліївна**, д.т.н. зі спеціальності «Цивільний захист», доцента кафедри охорони праці, цивільної та промислової безпеки КПП ім. Ігоря Сікорського

Зауваження і пропозиції до проєктів стандартів вищої освіти, які знаходяться на громадському обговоренні

1. Аналіз проєктів стандарту вищої освіти, які проходять/проходили у 2026 році процедуру громадського обговорення, показав, що більшість із них не мають безпекових компетентностей, а саме проєкти стандарту вищої освіти за спеціальністю:

D5 Маркетинг (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

D7 Торгівля (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

H1 Агрономія (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

H2 Тваринництво (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

H3 Садово-паркове господарство (ступеня вищої освіти «Магістр»);

H4 Лісове господарство (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

H5 Водні біоресурси та аквакультура (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

H6 Ветеринарна медицина (ступеня вищої освіти «Магістр»);

B1 Аудіовізуальне мистецтво (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);

B3 Декоративне мистецтво та ремесла (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);

B6 Перформативні мистецтва (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);

B13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);

G9 Прикладна механіка (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);

G13 Харчові технології (ступеня вищої освіти «Магістр»);

G14 Деревообробні та меблеві технології (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);  
 G15 Технології легкої промисловості (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);  
 G17 Архітектура та містобудування (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);  
 G20 Видавництво та поліграфія (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);  
 G22 Біомедична інженерія (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);  
 F1 Прикладна математика (ступеня вищої освіти «Магістр»);  
 C7 Журналістика (ступеня вищої освіти «Бакалавр»).

Враховуючи, що відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту» МОН України є центральним органом виконавчої влади, який створює підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності), пропоную до всіх зазначених вище проєктів стандарту вищої освіти ввести загальні безпекові компетентності.

До стандартів вищої освіти ступеня «Бакалавр» ввести дві компетентності:

- 1) Здатність діяти в умовах надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час задля збереження життя та здоров'я, протидіяти інформаційним і політичним загрозам, брати участь у національному спротиві та захищати Батьківщину.
- 2) Здатність використовувати знання й практичні навички з безпеки праці та здоров'я на роботі під час виконання професійних обов'язків.

До стандартів вищої освіти ступеня «Магістр» ввести компетентність:

- 1) Здатність управляти професійними ризиками та приймати ефективні рішення з безпеки праці та здоров'я на роботі.

При цьому, з наявної компетентності в проєктах стандарту вищої освіти ступеня «Бакалавр» («Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних концепцій і структур та глобального розвитку і стійкості, брати участь у національному спротиві, захищати Батьківщину, здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції») вилучити «брати участь у національному спротиві, захищати Батьківщину» (стосується тих проєктів стандарту вищої освіти, в яких вказана ця компетентність).

Врахування даної пропозиції буде гарантувати введення в освітні програми вищої освіти спеціалізованих освітніх компонентів, наприклад «Національний спротив» або «Цивільний захист, оборона та патріотичне виховання», «Охорона праці» та ін., що відповідає національним інтересам держави.

2. В проєкти стандартів вищої освіти рівня «Бакалавр» та рівня «Магістр» однієї спеціальності включена однакова компетентність, що потенційно викликає дублювання і відповідних дисциплін на освітніх програмах різного рівня за цією спеціальністю. Наприклад, освітнього компоненту «Національний спротив».

Пропоную виключити з проєктів стандартів вищої освіти рівня «Магістр» компетентність «Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних концепцій і структур та глобального розвитку і стійкості, брати участь у національному спротиві, захищати Батьківщину,

здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції».

Дане зауваження і пропозиція стосуються проєктів стандарту вищої освіти за спеціальностями:

D7 Торгівля (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

H1 Агрономія (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

H2 Тваринництво (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

H4 Лісове господарство (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

H5 Водні біоресурси та аквакультура (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

H6 Ветеринарна медицина (ступеня вищої освіти «Магістр»);

V13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);

G9 Прикладна механіка (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);

G13 Харчові технології (ступеня вищої освіти «Магістр»);

G14 Деревообробні та меблеві технології (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);

G15 Технології легкої промисловості (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);

G16 Гірництво та нафтогазові технології (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

G22 Біомедична інженерія (ступеня вищої освіти «Бакалавр»).

F1 Прикладна математика (ступеня вищої освіти «Магістр»);

C7 Журналістика (ступеня вищої освіти «Бакалавр»).

3. Проведений аналіз проєктів стандарту вищої освіти дозволив встановити, що в деяких проєктах стандарту з загальної компетентності «Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних концепцій і структур та глобального розвитку і стійкості, брати участь у національному спротиві, захищати Батьківщину, здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції» вилучено фразу «брати участь у національному спротиві», що є вкрай не коректним і вказує на особливу думку розробників стандартів за даним питанням.

Це зауваження стосується проєктів стандарту вищої освіти:

H3 Садово-паркове господарство (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);

H4 Лісове господарство (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

H5 Водні біоресурси та аквакультура (ступеня вищої освіти «Бакалавр»; ступеня вищої освіти «Магістр»);

V6 Перформативні мистецтва (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);

G9 Прикладна механіка (ступеня вищої освіти «Бакалавр»);

G10 Металургія (ступеня вищої освіти «Бакалавр»).

Разом з цим, в проєкті стандарту за спеціальністю «C7 Журналістика» у даній компетентності вислів «брати участь в організації національного спротиву, захищати Батьківщину» замінений на «захищати незалежність та територіальну цілісність

України», що є більш коректним, оскільки вказує на основну мету національного спротиву та захисту Батьківщини.

З врахуванням пропозиції за п. 1 пропоную в проєктах стандарту вищої освіти компетентність ЗК6 викласти у редакції: «Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних концепцій і структур, глобальних подій та цілей сталого розвитку, захищати незалежність і територіальну цілісність України та здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції».

4. В подальшому при попередньому розгляді проєктів стандартів вищої освіти проводити контроль щодо наявності безпекових компетентностей (пропозиції за п.п. 1, 3) та дублювання однакових компетентностей (пропозиція за п. 2). Тобто, для забезпечення набуття здобувачами вищої освіти безпекових компетентностей вважаю за необхідне:

до стандартів вищої освіти ступеня «Бакалавр» включати загальні компетентності:

1) Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних концепцій і структур, глобальних подій та цілей сталого розвитку, захищати незалежність і територіальну цілісність України та здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції.

2) Здатність діяти в умовах надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час задля збереження життя та здоров'я, протидіяти інформаційним і політичним загрозам, брати участь у національному спротиві та захищати Батьківщину.

3) Здатність використовувати знання й практичні навички з безпеки праці та здоров'я на роботі під час виконання професійних обов'язків.

до стандартів вищої освіти ступеня «Магістр» включати загальну компетентність:

1) Здатність управляти професійними ризиками та приймати ефективні рішення з безпеки праці та здоров'я на роботі.

**Здобувачі освіти** Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

У межах громадського обговорення проєкту стандарту вищої освіти хочу звернути вашу увагу на необхідність посилення безпекового компонента в змісті підготовки фахівців. Аналіз документа свідчить про недостатню увагу до питань охорони праці, цивільного захисту та формування культури безпеки. Зокрема, у переліку компетентностей та результатів навчання бракує чітких вимог щодо навичок безпечної професійної діяльності, управління ризиками, пожежної та кібербезпеки. Також не висвітлено здатність випускників надавати домедичну допомогу, застосовувати методи самопомоги та ефективно діяти в умовах надзвичайних ситуацій різного характеру.

З огляду на сучасні виклики — від воєнних ризиків до цифровізації — ці знання є критично важливими для конкурентоспроможного фахівця. Тому пропоную: інтегрувати принципи культури безпеки до загальних компетентностей; розширити спеціальні компетентності блоком питань цивільного захисту та безпеки технологічних процесів; додати результати навчання, що передбачають практичні навички реагування на кризові ситуації та надання першої допомоги. Впевнена, що врахування цих пропозицій значно підвищить якість освіти та рівень готовності випускників до реальних умов праці.

У стандарті відсутні або ж недостатньо конкретизовані такі компетентності та результати навчання:

- формування здатності до безпечного виконання професійних обов'язків;
- опанування теоретичними знаннями та прикладними вміннями у сфері охорони праці;

- набуття знань і практичних навичок із цивільного захисту;
- розуміння принципів безпеки технологічних процесів і виробничої діяльності;
- формування компетентностей у сфері суспільної безпеки та управління ризиками;

- знання й практичні навички щодо забезпечення пожежної безпеки;
- здатність надавати домедичну допомогу постраждалим;
- формування навичок самодопомоги в надзвичайних ситуаціях;
- здатність діяти в умовах надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального походження.

#### **5. Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення:**

Під час доопрацювання проєкту Стандарту зауваження та пропозиції, отримані під час громадського обговорення, **враховано частково.**

**Пропозиції щодо зміни формулювань предметної області (ЗНУ, Кирилова О., СДУ, НСТУ, Міністерство культури України, Фінклер Ю. Е., Дрешпак В., Шулик Р.):**

- Описи предметних областей усіх спеціальностей включно зі спеціальністю С7 Журналістика були запропоновані до громадського обговорення 20 жовтня 2025 року на сайті МОН України. Пропозиції можна було надіслати до 3 листопада 2025 року. Описи предметних областей були затверджені наказом МОН України № 1734 від 31 грудня 2025 року, тому підкомісія не має можливості внести зміни у формулювання опису предметної області.

**Пропозиції щодо формулювань загальних компетентностей та/або їх вилучення (НСТУ, СДУ, Дрешпак В., НУБіП Харченко, ЗНУ, Кирилова О., Шулик Р., Масімова Л., Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького):**

- Загальні компетентності для стандартів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є універсальними і передбачають набуття здобувачами в/о компетентностей, які формують особистісні якості і не залежать від обраної ними спеціальності.

**Пропозиції щодо мовних помилок (Шульська Н., НУБіП Харченко, ЗНУ, Сніцарчук Л.):**

- Пропозиції щодо мовних помилок враховані частково, оскільки опис предметної області містить терміни, які були затверджені наказами МОН України, і підкомісія не має повноважень їх змінювати. Члени підкомісії внесуть пропозицію МОН щодо узгодження термінології стандарту із нормами чинного правопису української мови. В усіх інших випадках у текст проекту стандарту мовні правки внесені.

**Пропозиція щодо доповнення переліку спеціальних компетентностей та редагування їх формулювань (СДУ, Дрешпак В., Кирилова О., Бородіна Н, здобувачі освіти Кременчуцького національного університету):**

ЗВО мають право доповнювати перелік спеціальних компетентностей відповідно до специфіки ОП та очікуваних результатів навчання, а також уточнювати їх формулювання згідно з особливостями кожної освітньої програми. Запропоновані у Проекті стандарту спеціальні компетентності сформовані таким чином, щоб охопити дуже різноспрямовані і по-різному орієнтовані освітні програми з урахуванням актуальних методичних рекомендацій та загального принципу автономії ЗВО, а також надання простору для формування унікальності кожної ОП. Тому в Проекті стандарту акцентовані передусім універсальні актуальні параметри на всіх рівнях реалізації програми та подальшої медіадіяльності випускників - при тому з максимальними можливостями вибору ЗВО та робочих груп ОП вузчих і більш специфічних параметрів, важливих для реалізації кожної програми. Спеціальні компетентності можуть бути доповнені та деталізовані при створенні кожної ОП згідно з її унікальними особливостями.

**Пропозиції щодо вилучення СК15 та інших спеціальних компетентностей, а також уточнення формулювання СК06 та інших спеціальних компетентностей (В.Дрешпак, НУБіП Харченко, ЗНУ, Шулик Р.):**

Згідно з Методичними рекомендаціями щодо розроблення освітніх стандартів, затверджених наказом МОН від 27 березня 2025 року № 512, стандарти вищої освіти розробляють для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій. СК15 та інші спеціальні компетентності відповідають вимогам до знань, умінь/навичок і т.д. 6 рівня НРК. Технічний складник в СК06 відповідає вимогам НРК - “управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами”.

Питання верифікації інформації належить до категорії дотримання правових й етичних норм, а також професійних стандартів у професійній діяльності.

**Пропозиція щодо залучення розробників професійного стандарту з журналістики (Міністерство культури України):**

Вікторія Сидоренко, директор з управління персоналом НСТУ, залучена до обговорення освітнього стандарту як галузевий експерт.

**Пропозиція щодо кореляції освітнього стандарту із професійним стандартом журналіста (НСТУ, Шулик Р., Якубенко Л.):**

Освітній стандарт визначає сукупність вимог до базових знань, умінь та компетентностей здобувача вищої освіти. Оскільки спеціальність С7 «Журналістика» не належить до групи регульованих спеціальностей, стандарт не передбачає обов’язкового надання конкретних професійних кваліфікацій. Натомість кожен

заклад вищої освіти (ЗВО) має автономію самостійно присвоювати професійні кваліфікації та визначати програмні результати навчання відповідно до специфіки та мети власної освітньої програми.

Спеціальність «Журналістика» охоплює широкий спектр інформаційно-комунікаційних послуг у сфері соціальних комунікацій, які не можна обмежити лише роботою в медіа чи переліком вимог одного професійного стандарту. Державний стандарт вищої освіти не повинен бути уповні узгоджений із професійним стандартом «Журналіст», адже їхня кореляція не регулюється розділом 3 Закону України «Про вищу освіту». Якщо професійний стандарт фіксує актуальні вимоги ринку праці до конкретних професійних груп, то освітній стандарт бакалаврського рівня спрямований на забезпечення якості освітнього процесу та надання широкої кваліфікації.

Попри це, запропонована редакція стандарту у переліку спеціальних компетентностей повністю охоплює фахові компоненти, передбачені затвердженими професійними стандартами журналіста та рекламіста, зокрема щодо пошуку, збору, аналізу інформації та створення медіаконтенту для різних платформ.

Згідно з Методичними рекомендаціями МОН України, інформація про наявність професійних стандартів зазначається у стандарті вищої освіти лише у разі обов'язкового передбачення професійної кваліфікації. Оскільки це рішення ухвалює безпосередньо ЗВО, у проєкті стандарту коректно вказано: «Вимоги законодавства щодо надання професійних кваліфікацій нерегульованих спеціальностей відсутні».

**Пропозиція щодо працевлаштування випускників та переліку професій (НСТУ, ЗНУ):**

Спеціальність “Журналістика” є набагато ширшим поняттям ніж професія журналіст. Так само, як спеціальність “Право” включає підготовку правників/юристів, до яких належать такі різні професії, як суддя, адвокат, прокурор тощо, а наприклад, спеціальність “Економіка” готує економістів, до яких належать менеджери, економісти, маркетологи і т.д., так спеціальність “Журналістика” спрямована на отримання здобувачами базових знань, умінь та компетентностей, необхідних для успішної роботи в різних сегментах інформаційно-комунікаційної діяльності на посадах журналістів, редакторів, рекламістів, фахівців зі зв'язків з громадськістю тощо.

**Пропозиції про врахування в освітньому стандарті підготовки фахівців з рекламної комунікації та зв'язків з громадськістю (Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького).**

ЗВО, які готують фахівців у зазначеній сфері, згідно зі стандартом вищої освіти, в освітній програмі мають право:

- визначати додаткові до Стандарту спеціальні компетентності;
- формулювати узагальнені описи спеціальних компетентностей, що охоплюють відповідний перелік компетентностей Стандарту;
- формулювати інший перелік спеціальних компетентностей, описи яких у сукупності охоплюють усі вимоги Стандарту.

**Пропозиції щодо збільшення кількості кредитів ЄКТС на практичну підготовку та щодо планування програмних результатів навчання (СДУ):**

Кожен ЗВО має право збільшити кількість кредитів ЄКТС на практичну підготовку здобувачів відповідно до специфіки освітньої програми та запланованих результатів навчання.

Програмні результати навчання прописують ЗВО відповідно до мети і завдань кожної освітньої програми.

**Пропозиція не використовувати в освітньому стандарті формулювання “професійні стандарти”/ “журналістські стандарти” (Фінклер Ю.):**

У затвердженому професійному стандарті “Журналіст” ([https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/719-zatverdzenij\\_profesijnij\\_standart.pdf](https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/719-zatverdzenij_profesijnij_standart.pdf)) так сформульована мета діяльності за професією: “Інформувати суспільство про події в Україні та світі відповідно до журналістських стандартів та етики”. В освітньому стандарті використано формулювання чинного професійного стандарту. А в описі предметної області, затвердженій наказом МОН України, згадано також і про професійні стандарти (“професійні стандарти у сфері журналістики та різних форм медіадіяльності”).

**Пропозиції щодо узгодження термінології із Законом України “Про медіа” (Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького ).**

Термінологія в освітньому стандарті була узгоджена із термінологією ЗУ “Про медіа”.

Погоджуємося частково із пропозицією. Пропонуємо викласти у такій редакції пункт 9 щодо форми атестації здобувачів вищої освіти:

“Об’єктами кваліфікаційної роботи можуть бути: інформаційний контент для різних медіаплатформ: друковані медіа (газети, журнали, книги, альманахи), аудіовізуальні твори (радіомовлення і телемовлення), фільми, цикл сюжетів, цифрові медіапродукти (сайти, бази даних, мультимедійні лонгриди), серії фотопублікацій тощо; журналістські матеріали різних жанрів: від аналітичних оглядів та інтерв’ю до складних форм, таких як журналістські розслідування чи публіцистичні портрети; концепція медіа- або інформаційного продукту: обґрунтування моделі видання, платформи, макети та сценарії інформаційної акції тощо”.

**Пропозиція щодо перенесення підготовки фахівців із зв’язків з громадськістю у “межі галузі 0414 Маркетинг та реклама” (Профспілка працівників культури України):**

Зв’язки з громадськістю - це вид діяльності у сфері соціальних комунікацій, який потребує фахівців для роботи у пресслужбах, інформаційних відділах та інших підрозділах організацій та інституцій, що відповідають за інформаційно-комунікаційну діяльність. Він жодним чином не має стосунку до підготовки фахівців з економіки та економічної діяльності, до якої безпосередньо належить спеціальність “Маркетинг і реклама”.

**Пропозиція щодо чіткого розділення спеціалізацій “Журналістика” і “PR/Реклама” (Шулик Р.):**

Освітній стандарт спеціальності журналістика пропонує приклади типових програм: “до спеціальності, зокрема, зараховують освітні програми, основний зміст яких стосується журналістики, редагування інформаційного контенту, зв’язків з громадськістю, рекламної комунікації, медіапродюсування, медіакомунікацій”.

Освітній стандарт формулює загальний напрям підготовки фахівців, у ньому не передбачено конкретні спеціалізації чи присвоєння професійних кваліфікацій. У межах спеціальності журналістика ЗВО можуть надавати спеціалізацію та професійну кваліфікацію у відповідності до специфіки окремих освітніх програм. Спеціальність “Журналістика” включає лише комунікаційний аспект рекламної діяльності.

Затверджений у 2022 році професійний стандарт рекламіста (<https://register.nqa.gov.ua/profstandart/reklamist>) передбачає можливість працевлаштування фахівців спеціальності “Журналістика” рівня бакалавра і магістра на посаду рекламіста.

#### **Пропозиція щодо зауважень Шульської Н.:**

У переліку спеціальних компетентностей (зокрема СК12) забезпечено використання нормативного терміна «завдання» замість «задача». При формулюванні СК дотримано вимог чинного правопису щодо вживання прийменників для уникнення збігу приголосних та забезпечено стилістичну бездоганність тексту відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

#### **Пропозиція щодо зауважень Бородіної Н.:**

Пропозиції щодо здатності протидіяти інформаційним загрозам та діяти в умовах надзвичайних ситуацій у межах фахової діяльності інтегровано до СК17 (безпечна журналістська діяльність та мінімізація ризиків у збройних конфліктах). Вимоги щодо загальноприйнятих норм охорони праці не виділені в окремі фахові компетентності, оскільки вони мають універсальний характер або можуть бути додані закладами вищої освіти самостійно.

#### **Щодо зауважень здобувачів освіти Кременчуцького національного університету:**

Вимоги щодо формування здатності до безпечного виконання професійних обов'язків та управління ризиками в умовах цифрових загроз і кризових ситуацій відображені в оновленому формулюванні СК17. Питання пожежної безпеки та надання домедичної допомоги, згідно з роз'ясненнями, пропонується реалізувати через додаткові компетентності, які кожен ЗВО має право визначати у своїй освітній програмі відповідно до її специфіки.

#### **Щодо пропозиції відносно переліку первинних посад для випускників бакалаврату (Сніцарчук Л.):**

Пропозицію варто врахувати, вилучивши з переліку первинних посад для випускників бакалаврату посаду «Редактор науковий» (код 2451.2) як таку, що має бути віднесена винятково до магістерського рівня.

#### **Щодо пропозиції відносно окреслення параметрів і можливих форматів кваліфікаційних робіт бакалаврів (Копилова Л., СДУ, ЗНУ, Масімова Л.):**

Пропозицію варто врахувати, запропонувавши на вибір ЗВО, з урахуванням особливостей кожної ОП та освітніх інтересів студента при формуванні індивідуальної освітньої траєкторії такі формати, як: практичний проєкт та

медіадослідження практичного характеру (практичне / науково-практичне дослідження).